

GULATING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 23.10.2020

Saksnr.: 20-117009ASK-GULA/AVD2

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagmann

Carl Petter Martinsen
Bjarte Askeland
Guri Elisabeth Molven

Ankende part

Bergen kommune
v/ordføreren

Advokat Karl Fartein
Løseth

Ankemoøpart

Ryde Technology AS

Advokat Anne
Christine Wettre

Saken gjelder midlertidig forføyning.

Sakens bakgrunn

Ryde Technology AS (heretter «Ryde») driver med utleie av elektriske sparkesykler («elsparkesykler») i flere norske byer. Bestilling og betaling skjer gjennom en applikasjon for mobiltelefon («app»). Utleien skjer ikke fra faste forretningssteder, men er basert på at brukerne kan hente og sette fra seg elsparkesyklene hvor som helst innenfor et avgrenset geografisk område i sentrale bystrøk. Forretningsmodellen medfører at Ryde plasserer ut elsparkesyklene på grunn som tilhører andre og at brukerne av elsparkesyklene også parkerer på slik grunn etter bruk.

Den 26. juni 2020 etablerte Ryde seg i Bergen ved at 500 elsparkesykler ble plassert ut i byens gater. Elsparkesyklene ble blant annet plassert på grunn tilhørende Bergen kommune (heretter «kommunen»). Det er uomstridt at Rydes drift i Bergen er avhengig av muligheten til å plassere elsparkesykler på kommunal grunn.

Vest politidistrikt ga 3. juli 2020 Ryde tillatelse til å drive utleie av inntil 500 elsparkesykler frem til 1. oktober 2020. Det ble stilt vilkår for tillatelsen, herunder at selskapet måtte sørge for at elsparkesyklene ikke ble parkert slik at de er til hinder for allmenn ferdsel. Det fremgikk også at elsparkesyklene kunne innbringes av kommunen dersom de var til hinder for ferdselen.

I etterkant av at tillatelsen ble gitt har Ryde etter ønske fra politiet stengt utleien av elsparkesyklene natt til lørdag og natt til søndag. Det er også lagt inn såkalt ikke-parkeringssoner i appen, knyttet til områder der politiet ikke ønsket parkering av hensyn til utrykningskjøretøy o.l.

Kommunen begjærte 6. juli 2020 midlertidig forføyning for å stanse bruken av kommunal grunn til utplassering og utleie av elsparkesyklene. Ryde motsatte seg kravet. Det ble holdt muntlig forhandling i tingretten 27. juli 2020.

For sakens bakgrunn ellers og det som ble gjort gjeldende for tingretten, vises det til tingrettens avgjørelse.

Bergen tingrett avsa 31. juli 2020 kjennelse med slik slutning:

1. Begjæring om midlertidig forføyning mot Ryde Technology AS tas ikke til følge.
2. Bergen kommune dømmes til å erstatte Ryde Technology AS sine saksomkostninger med kr. 198 900 – ethundreogtrettiåttetusennihundre – innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Kommunen har i rett tid anket tingrettens kjennelse. Anken gjelder tingrettens rettsanvendelse og bevisbedømmelse. Ryde har inngitt tilsvar. Partene har deretter utvekslet ytterligere prosesskriv.

Etter begjæring fra partene besluttet forberedende dommer 1. september 2020 at det skulle holdes muntlig forhandling i saken.

Ryde har i etterkant av tingrettens kjennelse søkt Vest Politidistrikt om tillatelse til utleie av inntil 1000 elsparkesykler i kommunen. Politiet ga 31. august 2020 tillatelse frem til 1. november 2020 på følgende vilkår:

1. Elektriske sparkesykler må ikke utleies/utleveres og innleveres på gravplasser, i parker, eller i gater og på plasser der dette vil hindre allmenn ferdsel.
2. Ryde må sørge for at deres elektroniske sparkesykler ikke er parkert/hensatt slik at de er til hinder for allmenn ferdsel.
3. Ryde må sørge for at elektroniske sparkesykler som ikke kan brukes så raskt som mulig samles inn.
4. Utleie er ikke tillatt lørdager mellom kl. 00.00 og 06.00 og søndager mellom kl. 00.00 og 06.00.

Også av denne tillatelsen fremgikk det at kommunen kunne innbringe elsparkesyklene dersom de var til hinder for ferdselen.

Muntlig forhandling for lagmannsretten ble holdt 15. oktober 2020. Partene møtte med sine prosessfullmektiger. Representanter for partene og politiinspektør Lars Morten Lothe forklarte seg. For øvrig ble det foretatt den dokumentasjon som fremgår av rettsboken.

Partenes påstander og grunnlaget for disse

Bergen kommune har i hovedtrekk gjort gjeldende:

Hovedkrav

Tingrettens vurdering av hovedkravet er riktig. Kommunen kan i kraft av eiendomsretten motsette seg Rydes bruk. Virksomheten har kommunal grunn som forutsetning, og da kreves det samtykke fra grunneier. Bruken er forbudt frem til slik tillatelse er gitt. Det er ikke selve føringen som krever tillatelse, men parkeringen av elsparkesyklene på offentlig grunn.

Forbud mot utleie av elsparkesykler fra kommunal grunn krever ikke hjemmel i lov. Kommunens øvrige regelverk for bruk av sentrale byrom er fastsatt i kraft av eierrådigheten. Krav om tillatelse til bruk av kommunal grunn er ikke myndighetsutøvelse,

jf. forvaltningsloven § 2. Kommunen har behov for å regulere bruken av byrommet, og det er lang tradisjon for at det kan skje i kraft av eiendomsretten.

Inngrep i det kommunale selvstyret og rett til å disponere over egen eiendom krever hjemmel i lov. Verken vegloven eller veitrafikkreglene gir Ryde rett til å disponere over kommunal grunn til kommersielle formål. Kommunen kan motsette seg kommersiell bruk, selv om grunnen er åpen for allmenn ferdsel. Det offentlige står i samme stilling som private når det gjelder å disponere over egne formuesgoder, også når grunnen er regulert til fortau, gågate eller plasser.

At politiet har gitt tillatelse etter politivedtektene § 3, begrenser ikke kommunens adgang til å oppstille vilkår for bruk av offentlig grunn.

Sikringsgrunn

Tingrettens rettsanvendelse er uriktig når det ikke gis midlertidig forføyning for å hindre Rydes rettsstridige krenkelser av grunneierretten. Formålet med reglene om midlertidig sikring er å hindre selvtakt og beskytte den bestående tilstand.

Tingrettens utgangspunkt om at midlertidig forføyning ikke kan besluttes etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a fordi forføyningen foregriper fullbyrdelsen av hovedkravet, gjelder ikke i denne saken. HR-2009-358-U gjaldt kontraktskrav og har ikke overføringsverdi til vår sak. Kommunen krever at bruk i strid med hovedkravet skal opphøre, ikke at kommunens krav skal stadfestes.

Tingrettens vurdering av kommunens interesser og behov står ikke i forhold til Rydes. Det er feil at kommunen ikke har grunn til å frykte at dens rettigheter blir krenket uten midlertidig forføyning. Rydes atferd er et forsettlig rettsbrudd. Krenkelsen kommunen utsettes for, er definitiv og endelig hver gang den rettsstridige bruken skjer.

Det er ikke selve uenigheten om tillatelse fra kommunen som utgjør sikringsgrunnen, men at Rydes bruk er i strid med de hensyn kommunen må ivareta. Det vises til LB-2007-124883. Når Ryde urettmessig bruker kommunal grunn, er kravet til sikringsgrunn normalt oppfylt, særlig fordi kommunen må hensynta alle brukergrupper som ferdes i offentlig byrom.

Tingrettens vurdering av sikringsgrunn er for snever. Rydes økonomiske interesser kan ivaretas gjennom et erstatningskrav. Kommunens interesser berøres på mange plan; drift og vedlikehold av gater og byrom hindres, og forvaltningen vanskeliggjøres ved at kommunen blir fratatt sin rett til å fastsette bruken av egen grunn. Tingretten har ikke hensyntatt at flere aktører har varslet at de vil igangsette samme type virksomhet. Omfanget og bruken av elsparkesykler vil da bli svært uoversiktlig.

Rydes virksomhet undergraver pilotprosjektet kommunen har igangsatt knyttet til utleie av elsparkesykler. Målet er å etablere en ordning som fungerer i bybildet. Dagens tilstand etablerer en oppfatning hos brukerne om at de kan plassere syklene hvor som helst og det gjør gjennomføring av hovedkravet vesentlig vanskeligere for kommunen.

At Ryde ønsker dialog, medfører ikke at selskapet vil ta på seg rettslige forpliktelser. Ryde viser i ord og handling at de ikke forholder seg til kommunens hovedkrav.

Tingretten har tatt feil når den har kommet til at midlertidig forføyning ikke er nødvendig for å avverge «vesentlig skade eller ulempe», jf. tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b. Det følger vesentlige skadevirkninger med Rydes drift både knyttet til føring og parkering i strid med trafikkreglene. Tingrettens vurdering av problemene i bybildet er for snever. Hensetting av elsparkesyklene utgjør et vesentlig problem for fremkommeligheten.

Rydes virkemidler for å sikre allmenne interesser i byrommet, er ikke tilfredsstillende eller effektive. At kommunen kan innbringe ulovlig parkerte elsparkesykler, er ikke relevant for vurderingen av sikringsgrunn. Ryde må selv påse at virksomheten ikke utøves på en måte som er til hinder for andre. Rydes ensidige tiltak gir ikke kommunen håndhevingsmulighet.

Kommunen har fortsatt et aktuelt behov for midlertidig forføyning, jf. HR-1999-165-K. Midlertidig forføyning står ikke i åpenbart misforhold til Rydes interesser, jf. tvisteloven § 34-1 andre ledd.

Subsidiært må sakskostnadene Ryde er tilkjent for tingretten reduseres vesentlig, da de går langt utover det som var nødvendig, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd. Faktum er uomtvistet og saken gjelder et begrenset rettslig spørsmål. Ryde har også prøvd spørsmålene i Sør-Trøndelag tingrett, med samme prosessfullmektig.

Det er lagt ned slik påstand:

1. Ryde Technology AS plikter å avstå fra all utplassering og kommersiell utleie av elsparkesykler på eller fra kommunal grunn i Bergen uten kommunens samtykke.
2. Bergen kommune, v/ordføreren tilkjennes erstatning for nødvendige sakskostnader for lagmannsretten og tingretten med tillegg av lovsatt rente fra forfall og til betaling skjer.

Ryde Technology AS har i hovedtrekk gjort gjeldende:

Hovedkrav

Tingrettens bevisbedømmelse og rettsanvendelse hva gjelder hovedkravet er uriktig. Kommunens hovedkrav er ikke sannsynliggjort, jf. tvisteloven § 34-2 første ledd. Det er feil at kommunen i kraft av eiendomsretten kan nekte Ryde å utøve sin virksomhet.

Prinsipielt er et forbud mot utleie av elsparkesykler på offentlig grunn myndighetsutøvelse som krever hjemmel i lov og må følge forvaltningsloven, jf. legalitetsprinsippet nedfelt i Grunnloven § 113. Forbudet er gitt under utøving av offentlig myndighet, jf. forvaltningsloven § 2a, og er begrunnet i allmenne, samfunnsmessige og politiske hensyn. Forbudet er bestemmende for rettigheter og plikter, og utgjør et vedtak i forvaltningslovens forstand. Det griper inn i selskapets rett til å bruke offentlig grunn på lik linje med resten av allmennheten. Forbudet får også betydning for borgernes bruk av elsparkesyklene.

Selv om kommunen mener at et forbud mot utleie er generelt, retter det seg per i dag kun mot Ryde. Uavhengig av om forbudet er en forskrift eller et enkeltvedtak, er saksbehandlingsreglene ikke fulgt og det foreligger ikke hjemmel for forbudet, jf. forutsetningsvis forvaltningsloven § 38 første ledd bokstav a og § 25 første ledd.

Kommunens eiendomsrett er ikke tilstrekkelig hjemmel i en prinsipielt viktig og politisk sak. Som offentlig myndighetsorgan står kommunen ikke fritt til å forføye over egen grunn. Et krav om forhåndstillatelse til å drive næringsvirksomhet med uklare kriterier, oppfyller heller ikke EØS-lovens krav til lovhjemmel. Det er ikke tilstrekkelig hjemmel at kommunen har et behov for å regulere utleien.

Subsidiært er kommunens disposisjonsrett over egen grunn begrenset av lovbestemmelser og politivedtektene på en slik måte at det ikke kan nedlegges forbud mot utleie. Vegloven § 1 legger en klar begrensning på kommunens disposisjonsrett over offentlig vei. At veien skal være åpen for «allmenn ferdsel» betyr at den skal være åpen for alle. Det er derfor ikke grunnlag for tingrettens syn om at bruk av større omfang ikke er omfattet. Forarbeidene åpner ikke for at det kan gis totalforbud for bruk av en kategori kjøretøy i en hel kommune, eller at kommunens eierrådighet er hjemmel for begrensninger. LH-2001-627 har ikke overføringsverdi til denne saken.

Subsidiært vil et forbud for bruk utover det alminnelige knytte seg kun til den eiendommen som opplever ulempene, ikke alle grunneiers eiendommer.

Også trafikkreglene utgjør en skranke for kommunens disposisjonsrett. Elsparkesykler klassifiseres som sykkel, og det er etter trafikkreglene § 18 lov å parkere sykler på sykkelvei, gangvei, fortau, gågate eller gatetun dersom det ikke er til unødig hinder eller ulempe.

I tillegg utgjør politivedtektene en skranke for kommunens disposisjonsrett. Ryde har fått tillatelse av politiet til å drive sin virksomhet. Når politiet er gitt myndighet til å ivareta visse hensyn, kan ikke kommunen gripe inn med samme formål.

Et krav om samtykke for all virksomhet som har bruk av kommunal grunn som forutsetning, vil medføre søknadsplikt for svært mange bedrifter som leverer fysiske varer eller tjenester i kommunen. Det kan ikke være riktig, og grensen må i tråd med rettspraksis gå ved bruk som viser seg ved fast tilstelling eller som over tid opptar et konkret areal. Under enhver omstendighet kan ikke eierrådigheten gripe inn i retten til parkering etter trafikkreglene. Virksomhetens kommersielle formål kan ikke vektlegges.

Verken private eller kommunen står fritt til å disponere over egen eiendom hvis den er disponert til offentlig vei. Ingen av dem kan nedlegge forbud mot parkering på offentlig grunn.

Sikringsgrunn

Tingretten har foretatt en korrekt vurdering av om det foreligger sikringsgrunn, jf. tvisteloven § 34-1 og § 34-2. Uttalelsene i LB-2007-124883 kan ikke tas til inntekt for at rettstridig atferd i seg selv gjør at kravet til sikringsgrunn er oppfylt.

Midlertidig forføyning er ikke nødvendig når formålet kan oppnås med mindre inngripende midler. Kommunen avslår alle forsøk på dialog fra Rydes side, og kan ikke høres med at midlertidig forføyning er nødvendig. Det har også hittil bare vært nødvendig å fjerne et lite antall feilparkerte sykler.

En midlertidig forføyning vil påføre Ryde et uforholdsmessig tap som står i åpenbart misforhold til kommunens interesser, jf. tvisteloven § 34-1 andre ledd.

Sakskostnadene Ryde ble tilkjent for tingretten var «nødvendige», jf. tvisteloven § 20-5. Saken har svært stor betydning for Ryde.

Det er lagt ned slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. Bergen kommune dømmes til å betale til Ryde Technology AS sakskostnader for tingrett og lagmannsrett.

Lagmannsrettens vurdering

Det følger av tvisteloven § 34-2 første ledd at midlertidig forføyning i utgangspunktet bare kan besluttes dersom «kravet det begjæres forføyning for og sikringsgrunnen er

sannsynliggjort». Midlertidig forføyning kan likevel ikke besluttes dersom skadene eller ulempene en midlertidig forføyning medfører for motparten, står i åpenbart misforhold til interessen som begjærende part har i å få forføyningen, jf. tvisteloven § 34-1 andre ledd.

Lagmannsretten har i likhet med tingretten kommet til at vilkårene for midlertidig forføyning ikke er oppfylt, men med noe annen begrunnelse. Lagmannsretten har dels kommet til at kommunen ikke har sannsynliggjort et hovedkrav, jf. tvisteloven § 34-2 første ledd første setning, og at det for øvrig ikke foreligger sikringsgrunn, jf. tvisteloven § 34-1 første ledd.

Kommunen har som hovedkrav anført at den i kraft av eierrådigheten kan nekte Ryde å bruke kommunal grunn til utleie av elsparkesykler. Ryde har mot dette innvendt at et slikt forbud er offentlig myndighetsutøvelse som krever hjemmel i lov og at forvaltningslovens regler må følges. Subsidiært er det anført at eierrådigheten på dette området er begrenset av veiloven og trafikkreglene på slik måte at det ikke kan nedlegges forbud mot driften.

For at hovedkravet skal være sannsynliggjort, må retten ved en prejudisiell vurdering komme til at det er mer sannsynlig at saksøkeren vil vinne frem med sitt hovedkrav i en eventuell etterfølgende rettsak, enn at en ikke vil det, jf. eksempelvis Ot.prp. nr. 65 (1990-1991) side 293 jf. side 275 og HR-2012-340-U.

Som utgangspunkt kan kommuner utøve eierrådighet over sine faste eiendommer på lik linje med andre grunneiere. Eierrådigheten kan gi det offentlige adgang både til ensidig å disponere over egen eiendom, og å inngå avtaler. Det er videre klart at bruk av andres eiendom til kommersiell virksomhet, normalt krever samtykke fra grunneier.

Eiendomsretten er likevel ikke absolutt. Den er blant annet begrenset på bakgrunn av rettigheter som tredjepersoner har med grunnlag i lovgivning, jf. eksempelvis Lilleholt, «Allmenn formuerett», 2. utgave, side 69. Muligheten til å disponere i medhold av eierrådigheten er også mer begrenset for det offentlige, enn for private grunneiere. Lagmannsretten viser til NOU 2019:5 Ny forvaltningslov side 447:

Utgangspunktet er at det offentlige står i samme stilling som private når det er tale om å disponere over egne rettsgoder, også når det gjelder offentlig eiendom som er til allmenn bruk. Samtidig er det på det rene at det gjelder visse materielle skranker for det offentlige som ikke gjelder for private.

I viktige tilfeller er det sagt eller forutsatt i loven at offentlig eiendom er til allmenn bruk uten vederlag. Slik er det for allemannsretten etter friluftsløven (for både offentlig og privat eide arealer) og for offentlig vei (jf. veglova § 1). I slike tilfeller krever disponering av eierrådigheten som påfører enkeltpersoner plikter eller gir dem eksklusive rettigheter, hjemmel i lov og må dermed betraktes som myndighetsutøvelse som går inn under forvaltningsloven. [...]

Når det gjelder grunneiers mulighet til å beføye over grunn som er regulert til offentlige formål, som vei eller fortau, så vil blant annet begrensningene i trafikklovgivningen gjøre seg gjeldende. Lagmannsretten viser til Eckhoff og Smith, «Forvaltningsrett», 11.utgave, side 108:

Visse grenser i eierrådigheten gjelder for alle (f.eks. som følge av nabo-lov, bygningslov og friluftslav). Det offentlige eiendomsrett til områder og anlegg som er beregnet til allment bruk, f.eks. veier, gater og torg, er dessuten undergitt særskilte begrensninger. Den gir ikke kompetanse til å forby noen å gå eller kjøre i gatene. Generell regulering av ferdselen kan det derimot være behov for, og kunne kanskje ha vært gjennomført i medhold av eiendomsrett

Men i vår tid finnes det jo lovhjemmel for både trafikkregler og såkalte politivedtekter, som igjen gir hjemmel til å gi bestemmelser om når det kan holdes friluftsmøter, demonstrasjonstog o.l. [...]

Bruk av elsparkesykler er i dag lovregulert. Etter en forskriftsendring i 2018, er disse klassifisert som sykkel, jf. vegtrafikkloven § 2 tredje ledd og kjøretøysforskriften § 2-5 fjerde ledd nr. 12. Det medfører at regelverket for sykkel også gjelder for elsparkesykler.

Offentlig vei er åpen for allmenn ferdsel og det er ikke tvilsomt at det foreligger hjemmel til å *føre* elsparkesyklene på offentlig vei, jf. veglova § 1. At dette også omfatter fortau, sykkelsti m.m., er heller ikke tvilsomt, jf. forarbeidene til veglova § 1 i Ot.prp. nr. 53 (1961–1962) side 55-56. Det fremgår også av trafikkreglene § 18 nr. 3 at det er lov å føre elsparkesykler på gangvei, fortau eller i gangfelt, forutsatt at gangtrafikken er liten og syklingen ikke medfører fare eller er til hinder for gående

Når det gjelder *parkering* av elsparkesykler, følger det av trafikkreglene § 18 nr. 4 at sykler kan «stanses eller parkeres på sykkelveg, gangveg, fortau, gågate eller gatetun dersom den ikke er til unødig hinder eller ulempe». Som lagmannsretten kommer tilbake til nedenfor, gir imidlertid bestemmelsen ikke hjemmel for en rett til å parkere elsparkesyklene i park eller på torg.

Slik lagmannsretten ser det, gjelder det følgelig i utgangspunktet en allmenn rett til både å føre og parkere elsparkesykler på offentlig vei, fortau o.l. De lovfestede rettighetene til føring og parkering må kommunen respektere, og kommunen kan ikke utøve sin eierrådighet i strid med disse. Det fremstår for lagmannsretten som klart at kommunen i kraft av eierrådigheten, ikke kunne nedlagt et forbud mot enkeltpersoners føring eller parkering av elektriske sparkesykler, når slik bruk skjer i samsvar med trafikkregelverket gjengitt ovenfor.

At den allmenne retten til å føre elsparkesykkel på offentlig vei, fortau m.m. også må gjelde ved kommersiell virksomhet, oppfatter ikke lagmannsretten som bestridt mellom

partene. Flere typer kommersiell transportvirksomhet, eksempelvis drosjer, varetransport og sykkelbud, benytter seg i dag av offentlig vei uten særskilt tillatelse fra grunneier til å bruke veien. Det kan ikke stille seg annerledes for bruk av leide elsparkesykler.

Slik lagmannsretten ser det kan heller ikke spørsmålet stille seg annerledes når det gjelder retten til å parkere i tråd med vegtrafikkloven § 18. Det klare utgangspunktet er at trafikkreglene gjelder allment – også retten til parkering av sykkel. Kommunen har vist til Samferdselsdepartementets brev av 8. juli 2020. Brevet besvarte Drammen kommunes forespørsel om trafikkreglene var til hinder for at kommunen i kraft av sin eiendomsrett regulerte adgangen til utleie av elsparkesykler. Departementets oppfatning var at trafikkreglene § 18 nr. 4 ikke var til hinder for dette. Begrunnelsen var at formålet med regelen «ene og alene er å regulere trafikanters bruk av de nevnte arealene, slik at trafikksikkerheten og fremkommeligheten ivaretas i størst mulig grad».

Lagmannsretten er ikke enig med departementet. Selv om formålet med bestemmelsen er å regulere trafikksikkerhet og fremkommelighet, fremstår det ikke tvilsomt at bestemmelsen også innebærer en rett for borgerne til å parkere i tråd med bestemmelsen. Dette medfører igjen at grunneiers eierrådighet er begrenset av reguleringen og at grunneier ikke kan motsette seg parkering som skjer i samsvar med bestemmelsen. Lagmannsretten kan derfor ikke se at forskriftens ordlyd gir mulighet til å ekskludere sykkelparkering som skjer som ledd i kommersiell drift.

Reguleringen i trafikkreglene § 18 nr. 4 medfører, slik lagmannsretten ser det, at kommunen ikke med hjemmel i eierrådigheten kan stille krav til kommersiell utleier om tillatelse til å parkere elsparkesykler på offentlig fortau, sykkelvei o.l. Det følger av lex superior-prinsippet at dersom det først er gitt lovbestemmelser om en rettighet, må forvaltningen ha hjemmel i lov for å fravike dette, jf. eksempelvis Graver i «Alminnelig forvaltningsrett», 4. utgave, side 230. Slik hjemmel kan lagmannsretten ikke se at kommunen har i dette tilfellet.

Ryde driver virksomhet hvor brukerne kan leie elsparkesykler gjennom en app. Dette er en teknologisk nyvinning som har medført at reglene om parkering av sykler får anvendelse på forhold som lovgiver nok ikke hadde sett for seg ved utforming av trafikkreglene. Det er særlig omfanget av parkeringen og at den hemmer fremkommeligheten og i verste fall kan skape farlige situasjoner for ulike grupper av gående, som kan medføre problemer innenfor det eksisterende regelverket. Imidlertid er vi på legalitetsprinsippets område. Ulempene kan klart ikke medføre at det er grunnlag for å se bort fra at kommunen mangler hjemmel for å forby parkering av elsparkesykler som finner sted innenfor rammen av trafikkreglene § 18 nr. 4, også om det skjer i kommersiell virksomhet.

Brukerne av Rydes elsparkesykler parkerer i varierende utstrekning i strid med parkeringsreglene i trafikkreglene § 18 nr. 4. Dette kan ikke i seg selv gi kommunen

hjemmel til å nedlegge forbud. Lagmannsretten viser til dette ikke er et område uten annen håndhevingsmyndighet; politiet har gitt tillatelse på vilkår og kommunen har også mulighet til å innbringe feilparkerte elsparkesykler. Brudd på parkeringsregler er sanksjonert ved gebyr, jf. vegtrafikkloven § 31 syvende ledd jf. § 31a. Gebyret ilegges av politiet. Feilparkerte elsparkesykler kan også fjernes i medhold av vegtrafikkloven § 37.

Lagmannsretten kan ikke se de at henvisningene kommunen har gjort til rettspraksis vedrørende utøvelse av kommunens eierrådighet kan medføre et annet resultat. Verken LB-1995-2069 eller LH-2001-627 gjaldt tilfeller der lovregulering medførte begrensninger i mulighet til å utøve eierrådighet over kommunal grunn. Avgjørelsene har således ikke overføringsverdi til vårt tilfelle.

Heller ikke kommunens anførsler om det kommunale selvstyre kan medføre et annet resultat. Lagmannsretten finner det tilstrekkelig å vise til at også det kommunale selvstyret må utøves innenfor de rammer lovgivningen til enhver til fastsetter, jf. merknadene til kommuneloven § 2-1 tredje ledd i Prop. 46 L (2017–2018) side 355.

Lagmannsretten kan etter dette ikke se at kommunen har sannsynliggjort et hovedkrav knyttet til at eierrådigheten gir adgang til å kreve samtykke for at Ryde kan parkere elsparkesyklene på sykkelveg, gangveg, fortau, gågate eller gatetun. Lagmannsretten tar følgelig ikke standpunkt til om det er sannsynliggjort å foreligge sikringsgrunn for denne delen av kommunens anførte hovedkrav.

Som lagmannsretten bemerket ovenfor, omfatter trafikkreglene § 18 nr. 4 etter sin ordlyd ikke sykkelparkering i park eller på torg. På disse områdene vil følgelig ikke kommunens eierrådighet være begrenset av den lovfestede sykkelparkeringsretten. Det kan da i utgangspunktet ikke utelukkes at kommunen i kraft av sin eierrådighet kan sannsynliggjøre et hovedkrav som gir rett til å stille krav om tillatelse for å sette ut eller på annen måte parkere elsparkesyklene i park eller på torg. Ryde har anført at et slikt krav om tillatelse er offentlig myndighetsutøvelse, og ikke kan besluttes av kommunen i kraft av eierrådigheten.

Når lagmannsretten ikke går inn på denne anførselen og heller ikke tar stilling til spørsmålet om hovedkravet er sannsynliggjort hva gjelder parkering av elsparkesyklene i park og på torg, skyldes det at lagmannsretten er av den oppfatning at kravet til nødvendig sikringsgrunn under enhver omstendighet ikke vil være oppfylt for denne delen av hovedkravet, jf. tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a og b. Lagmannsretten presiserer at spørsmålet om sikringsgrunn kun er vurdert opp mot parkering som ikke faller inn under den lovfestede retten i trafikkreglene § 18.

Vilkårene for sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a er at «saksøktes adferd gjør det nødvendig med en midlertidig sikring av kravet fordi forfølgningen eller

gjennomføringen av kravet ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort». Den alternative sikringsgrunnen i tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b krever at det er «nødvendig» med en midlertidig forføyning for å «avverge en vesentlig skade eller ulempe». Det er altså et fellesvilkår etter de to alternative sikringsgrunnene at midlertidig forføyning er «nødvendig».

Det må avgjøres konkret om en midlertidig ordning er «nødvendig». Lagmannsretten viser til Flock, Midlertidig Sikring (2011), side 108 flg., hvor det blant annet fremgår at «det vil ikke fremstå som nødvendig med en midlertidig forføyning såfremt en ordning kan gjennomføres på annen måte [...] eller ved at saksøkeren tar imot et tilbud fra saksøkte som i tilstrekkelig grad ivaretar hans interesser». Spørsmålet om sikringsgrunn foreligger vurderes ut fra forholdene på avgjørelsestidspunktet, jf. Flock, «Midlertidig sikring» side 234, HR-1999-165-K og HR-2002-398.

Slik lagmannsretten ser det, er det ikke holdepunkter for at Ryde, når selskapets ledelse nå blir oppmerksom på begrensningene i parkeringsretten etter trafikkreglene § 18 nr. 4, ikke vil innrette sin drift lojalt etter dette. Lagmannsretten bemerker at Ryde under den muntlige forhandlingen ble gjort oppmerksom på at Festplassen er regulert til park, og at det følgelig ikke er lov å parkere elsparkesykler der. Styreleder Espen Rønneberg responderte med at Festplassen vil bli gjort til en ikke-parkeringssone i appen. Rønneberg forklarte også at Ryde ellers var villig til å legge inn slike soner i appen der det ikke er ønskelig eller lov å parkere. Lagmannsretten legger dette til grunn, og erkjennelsen må tillegges vekt i vurderingen av om midlertidig forføyning er «nødvendig». Det vises for øvrig til Flock, «Midlertidig sikring», side 110 hvor det fremkommer at saksøktes forsikring om hvordan han vil forholde seg i fremtiden, i mange tilfeller vil være tilstrekkelig til at en midlertidig forføyning må anses for å være unødvendig.

Det vises videre til politiinspektør Lars Morten Lothe sin forklaring. Lothe har behandlet den materielle delen av søknaden fra Ryde om tillatelse fra politiet. Han forklarte at Ryde har vært lydhøre og rettet seg etter politiet ønsker og anmodninger, blant annet om områder hvor det ikke er ønskelig med parkering og tidspunkter det ikke er ønskelig med utleie. Politiets oppfatning var også at Ryde har rettet seg etter tillatelsen. Lagmannsretten bemerker at Ryde frivillig, etter ønske fra politiet, endret sin virksomhet, slik at det ikke lengre er mulig å leie elsparkesykler natt til lørdag og natt til søndag. Dette er senere tatt inn som et vilkår i tillatelsen.

Etter lagmannsrettens syn kan kommunen i en slik situasjon ikke bli hørt med at midlertidig forføyning er «nødvendig». Det er kommunens valg å kreve midlertidig forføyning. Alternativet kunne være å samarbeide nærmere med Ryde om en fungerende løsning frem til det foreligger dom i saken eller det kommer nærmere reguleringer fra lovgiver. At kommunen ønsker, og har behov å regulere utleie av elsparkesykler, har lagmannsretten stor forståelse for. Imidlertid er situasjonen pr. i dag at kommunen ikke har

hjemmel for å «tvinge» aktørene til å avstå fra utleie, og heller ikke til å delta i pilotprosjektet som nylig er igangsatt av kommunen. Utleie av elsparkesykler er lovlig virksomhet som kan drives innenfor rammene av regelverket ellers. Kommunen har således ikke noe rettskrav på at aktørene skal delta i kommunens pilotprosjekt.

I en situasjon hvor det ikke er holdepunkter for at Ryde ikke vil innrette sin drift i samsvar med gjeldende parkeringsregelverk og gjentatte ganger har uttrykt et ønske om å samarbeide med kommunen, finner lagmannsretten at det ikke kan anses som «nødvendig» med en midlertidig forføyning.

Lagmannsretten finner grunn til understreke at vurderingen av hvorvidt midlertidig forføyning er «nødvendig» er basert på nåsituasjonen – hvor det ikke er grunn til å tro at Ryde ikke vil innrette seg lojalt etter parkeringsreglene og begrunnede anmodninger fra politi og kommune. En slik vurdering vil på et senere tidspunkt kunne falle annerledes ut dersom forutsetningene viser seg å ikke slå til, eller omstendighetene for øvrig endrer seg på avgjørende punkter.

Når midlertidig forføyning ikke er «nødvendig» foreligger det ikke sikringsgrunn, verken etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav eller bokstav b. Etter dette er det ikke grunnlag for å gå nærmere inn på vilkårene for sikringsgrunn. Det er heller ikke grunnlag for å gå nærmere inn på partenes øvrige anførsler, herunder kommunens anførsler om at tingretten ikke har gjort en bred nok vurdering av hvilke ulemper kommunen påføres.

Anken har etter dette ikke ført frem, og skal forkastes, jf. tvisteloven § 29-23 andre ledd.

Sakskostnader

Sakskostnader for lagmannsretten

Ryde anses etter dette for å ha vunnet saken og har krav på å få dekket sine nødvendige kostnader for lagmannsretten, jf. tvisteloven § 20-2 første og andre ledd, jf. § 20-5. Lagmannsretten har vurdert om det er grunn til å bruke unntaket i tvisteloven § 20-2 tredje ledd, men kan ikke se at "tungtveiende grunner gjør det rimelig" å fritta kommunen helt eller delvis, for sakskostnadsansvaret. Lagmannsretten har ikke funnet saken tvilsom.

De kostnadene Ryde kan få erstattet er rimelige, nødvendige og forholdsmessige kostnader, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd. Advokat Wettre har levert sakskostnadsoppgave for lagmannsretten med krav om dekning av 269 100 kroner i salær. Det er krevd dekket arbeid med i alt 69 timer til en timepris av 3 900 kroner. Til sammenlikning har advokat Løseth krevd dekket 78 625 kroner, fordelt på 46,25 timer.

Kommunen har under ankeforhandlingen fremsatt innsigelser mot Rydes kostnadskrav, og advokat Wettre har fått anledning til å uttale seg til en eventuell nedsettelse.

Saken har reist problemstillinger som ikke tidligere er prøvd av høyere rettsinstanser, og kommunen har fremlagt store mengder dokumentasjon. Videre er saken av stor betydning for Ryde, fordi en midlertidig forføyning ville ha hatt store økonomiske konsekvenser for driften. Det har følgelig vært nødvendig for advokat Wettre å nedlegge et forholdsvis omfattende arbeid for å ivareta klientens interesser på en forsvarlig måte.

Etter lagmannsrettens syn er kravet som er fremmet fra Ryde likevel vesentlig for høyt ut fra hva som kan anses som rimelig og nødvendig i saken, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd. Timene som er krevd dekket i forbindelse med anketilsvaret, det vil si 14 timer, fremstår som nødvendige og kan kreves dekket. Det samme gjelder de 10 timene som er krevd dekket i forbindelse med gjennomføringen av ankeforhandlingen.

Når det gjelder de 45 timene som er knyttet til forberedelse frem til muntlig forhandling, finner lagmannsretten det rimelig å kreve dekket kun 12 av disse. Det medfører at det ikke tilkjennes sakskostnader for 33 timer knyttet til denne fasen. Begrunnelsen for dette er sammensatt.

Det måtte medregnes noe timebruk til å besvare et relativt omfattende prosesskriv fra kommunen og noe tid til forberedelse til ankeforhandling. Imidlertid har Ryde brukt samme prosessfullmektig som i tingretten, og arbeidet som ble nedlagt i første instans har betydning, da det i denne saken i betydelig grad må kunne forventes gjenbruk under ankebehandlingen, jf. eksempelvis HR-2020-611-A avsnitt 69. Det vises til at saken i stor grad står i samme faktiske og juridiske stilling som for tingretten, selv om det har tilkommet noe dokumentasjon fra kommunens side. Faktum er oversiktlig og i liten grad omstridt mellom partene. Lagmannsretten mener det var nødvendig for prosessfullmektigen å bruke en god del tid på de juridiske spørsmålene i saken, men at dette i stor grad er hensyntatt under utmålingen av sakskostnader for tingretten. Det vises til drøftelsen nedenfor. Likevel er det brukt mer tid i ankeinstansen enn for tingretten, og lagmannsretten kan ikke se at det var nødvendig for å ivareta klientens interesser på en forsvarlig måte.

Hva som er rimelig timebruk må også ses i sammenheng med den timepris som kreves erstattet, jf. eksempelvis HR-2020-611-A avsnitt 73. En advokat som er spesialist, vil kunne kreve en høyere timesats enn vanlig dersom det kompenseres ved at arbeidet utføres på kortere tid enn en alminnelig dyktig advokat ville gjort, jf. Schei m.fl. «Tvisteloven», 2. utgave, side 726. Selv om spørsmålet i saken ikke tidligere var behandlet av lagmannsretten og det forelå to tingrettsavgjørelser med ulikt syn på rekkevidden av kommunens eierrådighet i dette tilfelle, reiser ikke saken juridiske eller faktiske spørsmål som krever spesialkompetanse. Faktum er oversiktlig og i hovedsak uomtvistet. De

rettslige spørsmålene var avgrensede og gjaldt alminnelig forvaltningsrett og prosessrett. For at det skal være rimelig og nødvendig å kreve en timepris på 3 900 kroner erstattet av motparten i denne saken, mener lagmannsretten at det må stilles særlige krav til prosessfullmektigens effektivitet. Det timetallet som er krevd dekket under saksforberedelsen fremstår i lys av timeprisen som klart høyere enn nødvendig.

Dette medfører at lagmannsretten har funnet at 36 timer til en timepris av 3 900 kroner er «nødvendige kostnader ved saken», jf. tvisteloven § 20-5 første ledd. Ryde tilkjennes følgelig samlet 140 400 kroner eks. mva i sakskostnader for lagmannsretten. Ryde er avgiftspliktig næringsdrivende og har fradragsrett for inngående merverdiavgift.

Sakskostnader for tingretten

Kommunen har i anken subsidiært angrepet tingrettens sakskostnadsavgjørelse. Lagmannsretten har full kompetanse, jf. tvisteloven § 20-9 første ledd.

Etter tvisteloven § 20-9 andre ledd legger lagmannsretten sitt resultat til grunn ved avgjørelse av krav på sakskostnader for tingretten. Anken er forkastet og Ryde har vunnet saken for tingretten.

Tingretten tok utgangspunkt i at Ryde hadde vunnet saken og hadde krav på dekning av sine nødvendige kostnader, jf. tvisteloven § 20-2 jf. § 20-5. Lagmannsretten er enig i tingrettens vurdering av at det ikke var grunnlag for å anvende unntakene i tvisteloven § 20-2 tredje ledd og § 20-4.

Kommunen har anført at Ryde fikk tilkjent sakskostnader utover det nødvendige, jf. tvisteloven § 20-5. Ryde fikk tilkjent sakskostnader for tingretten med 198 900 kroner fordelt på 51 timer. Tingretten har tatt korrekt rettslig utgangspunkt i tvisteloven § 20-5 og gitt følgende begrunnelse:

[...] Saksøktes prosessfullmektig ble under rettsmøtet gitt anledning til å kommentere saksøktes sakskostnadsoppgave, og det ble påpekt at tidsbruken var stor hensett at saksøkte hadde ført en lignende sak for Trondheim kommune. Saksøktes prosessfullmektig kommenterte til dette at saksøker hadde inngitt et prosesskriv med omfattende bilagsmateriale som hun måtte ha anledning til å sette seg inn i. Saksøkte hadde ingen merknader til saksøkers saksomkostningsoppgave, der det fremgår et krav på kr. 90 100 for til sammen 53 timer.

Hovedvirksomheten til Ryde Technology AS er utleie av el-sparkesykler. Selv om selskapet har virksomhet i flere byer, har det blitt opplyst at selskapet har investert betydelige midler når det gjelder deres virksomhet i Bergen. Retten legger derfor til grunn at saken har stor økonomisk betydning for selskapet. De faktiske forhold har ikke vært omtvistet. De

underliggende rettslige vurderingene som ligger til grunn for begjæringen er imidlertid noenlunde komplisert, selv om saken har dreid seg om et snevert anlagt tvistespørsmål.

Ut fra en samlet vurdering finner retten at tiden som er medgått anses rimelig nødvendig, og saksøkte tilkjennes på denne bakgrunn sakskostnader som påstått. [...]

Lagmannsretten gir sin tilslutning til tingrettens begrunnelse og er enig i at sakskostnader på 198 900 kroner ligger innenfor det som kan anses som rimelig og nødvendig, jf. tvisteloven § 20-5. Etter lagmannsrettens syn var de tilkjente kostnadene for tingretten nødvendige for at Ryde skulle kunne ivareta sine interesser i saken på en forsvarlig måte. Kommunen har lagt saken bredt an som en prinsippsak og må da påregne betydelige kostnader hos motparten. Saken har også som nevnt svært stor betydning for Ryde. Det vises videre særlig til at det ved behandlingen i første instans måtte påregnes et større behov for grundig gjennomgang av de juridiske spørsmålene i saken. Lagmannsretten har ikke funnet grunnlag for å legge avgjørende vekt på at prosessfullmektigen var kjent med noen av de juridiske sidene av saken fra en tilsvarende prosess i Sør-Trøndelag tingrett.

Det gjøres etter dette ingen endringer i tingrettens sakskostnadsavgjørelse.

Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler Bergen kommune til Ryde Technology AS 140 400 kroner – etthundreogførtitusenfirehundre - innen 2 – to – uker etter forkynnelsen av denne kjennelsen.
3. I sakskostnader for tingretten betaler Bergen kommune til Ryde Technology AS 198 900 kroner – etthundreognittiåttetusennihundre - innen 2 – to – uker etter forkynnelsen av denne kjennelsen.

Carl Petter Martinsen

Bjarte Askeland

Guri Elisabeth Molven

Rettens leder, lagdommer Carl Petter Martinsen, bekrefter ved sin underskrift at også de øvrige dommerne har godkjent avgjørelsens innhold, jf. lov av 26.5.2020 nr. 47 § 8 annet ledd, jf. § 7 første ledd.

Dokument i samsvar med undertegnet digital original:

Linda M. Moen

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling.

Hvis de blir tatt til behandling, er det som regel hvis spørsmålet har betydning utover den aktuelle saken, hvis andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller hvis saken reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.